

SAĞLIK ALANINDA ÖĞRENİM GÖREN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: BİR ALAN ARAŞTIRMASI

Sait SÖYLER¹, Öğr. Gör. Dođancan ÇAVMAK²

¹Öğr.Gör, Altınbaş Üniversitesi Sağlık Hizmetleri MYO, İstanbul/Türkiye

²Öğr.Gör, Arel Üniversitesi Meslek Yüksekokulu, İstanbul, Türkiye

e-mail: soylersait@gmail.com, sait.soyler@altinbas.edu.tr

Özet

Dünya çapında, ekonomik anlayışlarda meydana gelen değişiklikler, nihai olarak hür teşebbüsün oldukça önemli bir konumda yer almasını beraberinde getirmiştir. Hükümetler birçok üretim alanını özel sektöre bırakırken, yalnızca ekonomik yaşamın altyapısını sağlama görevini üstlenmeye başlamıştır. Bu doğrultuda, özellikle üniversite eğitiminde, öğrencilerin girişimcilik özelliklerini geliştirme yönünde bir istek olduğu göze çarpmaktadır. Bu çalışmanın amacı, dünyadaki bu eğilimler çerçevesinde, sağlık alanında lisans ve ön lisans programlarında eğitim almakta olan öğrencilerin girişimcilik özelliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi ve değerlendirilmesidir. Araştırma sonucunda temel olarak, memur olma isteğinin girişimcilik eğilimini anlamlı düzeyde etkilediği, girişimcilik eğitimi alma durumunun ise herhangi bir anlamlı farklılık yaratmadığı görülmüştür. Cinsiyet, eğitim düzeyi, ebeveynin kendi işine sahip olması gibi değişkenlere göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Bu bağlamda, girişimcilik eğitimi içeriğinin, ülkenin sosyo-ekonomik özellikleri çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Hem bu çalışmada hem de girişimcilik konusunda yapılan diğer birçok çalışmada erkeklerin girişimcilik düzeyi kadınlardan daha yüksek bulunmaktadır. Bu nedenle kadınlara yönelik girişimcilik teşviklerinin artırılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Sağlık, Eğitim, Üniversite Öğrencileri

**EVALUATION OF ENTREPRENEURSHIP TRENDS OF UNIVERSITY STUDENTS
STUDYING IN HEALTH RELATED DEPARTMENTS: A FIELD RESEARCH**

Abstract

Changes that have taken place in economic systems have led to the fact that private enterprise ultimately takes a crucial position worldwide. While governments have left many production fields in the private sector, they have only begun to undertake the task of providing infrastructure for economic life. In this respect, it is particularly striking that there is a desire to improve the entrepreneurship characteristics of students in university education. The purpose of this study, in the context of these trends in the world, is to examine and evaluate the entrepreneurship characteristics of students studying undergraduate and associate degree programs in the field of health in terms of various variables. As a result of the research, it was determined that the desire to become a civil servant significantly affected the tendency of entrepreneurship, whereas entrepreneurship lessons did not make any significant difference. There were no significant differences according to variables such as gender, level of education, and parental ownership. In this context, the content of entrepreneurship education should be evaluated within the socio-economic characteristics of the country. Both in this study and in many other studies on entrepreneurship, male entrepreneurship level is higher than women. For this reason, it may be suggested to increase entrepreneurship incentives for women.

Keywords: Entrepreneurship, Health, Education, University Students

GİRİŞ

Tarih boyunca meydana gelen birçok çekişme, üretim ve satış safhasında yer edinebilmek üzerine olmuştur. Krallıkların ve kiliselerin otoritelerinin sarsılmasında ve birçok özgürlük alanın oluşmasında, özellikle coğrafi keşifler ile birlikte risk alıp, ülkeler ve kıtalar arası ticareti başlatan dönemin girişimcileri etkili olmuştur. Sanayi devrimi sonrası, farklı üretim alanlarının ve kitle üretim anlayışının doğmaya başlaması, ilerleyen zamanlara, hür teşebbüsün ülke ekonomisi için oldukça önemli olduğu bir anlayış bırakmıştır. Endüstrinin sürekli olarak gelişimi, oldukça farklı özellik ve sayıda tarafın piyasada yer edinmesini mecbur kılmaya başlamıştır. Tarih boyunca devletin ekonomiye etkisi ve hür teşebbüsün etkisi sürekli tartışılmıştır. Özellikle Keynesyen politikalar sonucu aşırı büyüyen devletlerin krizlere yol açtığı inancı sonrası, neoliberal politikalar dünya genelinde benimsenmeye başlanmış ve hür teşebbüsün önü açılmaya başlamıştır. Bu alanda devlet ve hür teşebbüsün rolünü birbirlerinden tamamen ayırıp, piyasayı bir tarafın hâkimiyetine bırakma anlayışı

hiçbir zaman olumlu bir sonuç vermemiştir. Ancak devletin kartel ve tröst karşıtı yasal düzenlemeler yapması, yeri geldiği zaman piyasada rol oynaması ile şekillenen, hür teşebbüsün ağır bastığı sistem, ülkelerin refahı için olmazsa olmaz olarak kabul edilmektedir. Dünya genelinde, bireylerin girişimci olarak piyasaya girmesi ve üretim ve istihdam alanları oluşturması teşvik edilen temel anlayıştır. Dünya çapında Endüstri 4.0'ın yaşandığı günümüzde, piyasada ihtiyaç duyulan aktörlerin yapısı da değişim göstermektedir. Devlet hizmetlerinde de teknolojinin yoğun olarak kullanılmaya başlanması, devletin ekonomideki birçok üretim alanını daha az insan gücü ile gerçekleştirebildiğini göstermiştir. Hükümetler, teknoloji, sağlık, eğitim gibi alanlarda, piyasa ile bütünleşmeyi sağlayacak girişimcilerin varlığına ihtiyaç duymakta ve bu yönde destekleyici politikalar geliştirmek için uğraşmaktadırlar. Bu doğrultuda, artık eğitim kurumlarının da girişimcilik yönünden değerlendirilmeleri süreci başlatılmıştır. Eğitim kurumları ve özellikle üniversiteler, girişimcilik endekslerine tabi tutulmakta, müfredatlara girişimcilik dersleri eklenmektedir. Bu durum sektör ile üniversiteleri bir araya getirmek ve ülkenin girişimci sayısını arttırmayı hedeflemektedir. Bu tarihi gelişim ve anlayış doğrultusunda, çalışmanın amacı meslek yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik özelliklerini ve eğilimlerini değerlendirmek ve temel bir perspektif oluşturmaktır. Çalışma kapsamında üniversitelerin sağlık ile ilgili bölümlerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin girişimcilik özelliklerini değerlendirmek üzere, nicel bir çalışma gerçekleştirilmiştir.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

18. yüzyıl sonunda meydana gelen gelişmeler, büyük ekonomi-politik değişimlere olmuştur. Sanayi devrimi, sürekli artan nüfus, kırdan kente başlayan göç hareketleri ekonomik yaşamda büyük değişikliklerin habercileri olmuştur. Toplumsal yapı, refahın yaratılma ve paylaşılma süreci köklü değişiklikler geçirmiş ve devlet ekonomide kendini daha farklı bir alanda tanımlamaya başlamıştır (Piketty, 2014). Girişimcilik, bu dönemlerde ön plana çıkan bir kavram ve anlayış olmuştur. 1970'lerden günümüze kadar halen etkisini gösteren neoliberal politikalar, artık bireysel sorumluluk ve tercih kavramlarını ön plana çıkarmaktadır. Bu anlayışın temel çıktısı ise hür teşebbüs/bireysel girişimciliğin temel ekonomik anlayış olarak kabul edilmesi olmuştur (Harvey, 2007).

Türkiye de 1970'li yıllarda dünya çapında görülen değişikliklere adapte olmak durumunda kalmıştır. Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu (IMF)'nun, destekleri ile değişmeyen başlayan ekonomi, öncelikle finans piyasalarının serbestleşmesi ile görünür hale gelmeye başlamıştır. Bu dönem ile birlikte, liberalleşme ve hür teşebbüsün benimsenen temel ekonomi politikası olduğu ifade edilebilir (Pamuk 2017).

Kapitalizm sisteminde, piyasada girdi temin ederek, ücretli işçi istihdam ederek üretimi gerçekleştirecek yatırımları gerçekleştirme büyük oranda, mülk sahibi olan bireylere bırakılmıştır.

Mülk sahiplerinin piyasada yatırım yapmak üzere üstlendikleri görev temelde “girişimcilik” olarak adlandırılmaktadır (Alada, 2001).

Girişimcilik kavramı, Fransızca taahhüt/girişim manasına gelen “entreprendre” kelimesinden türemiştir. Bu kavram 16.yy.’de askeri seferleri düzenleyen ve organize eden kişilere yönelik olarak kullanılmıştır. 1700’lü yıllardan itibaren, yol, köprü ve bina gibi yapım işlerini üstlenen kişiler için kullanılan girişimci kavramı, Richard Cantilon tarafından ekonomi içinde bir teori olarak ifade edilmeye başlanmıştır (Revichandran ve Nakkiran, 2015).

Girişimcilik kavramını tanımlanma çabası temel olarak iki kavram etrafında gerçekleşmektedir; yaratıcılık ve risk alma. İnovasyon, yeni üretim alanları yaratma gibi unsurlar ile birlikte, yapılacak yatırımın riskinin de üstlenmesi girişimcilik içerisinde yer alan ana unsurdur. Dolayısı ile girişimci, üretim faktörlerini biraraya getirerek, yeni mal/hizmet üretimi yapmak veya yeni üretim teknikleri geliştirmek için, bir organizasyonu yapısı kuran ve aynı zamanda tüm bu sürecin mali ve hukuki riskini yüklenen kişi olarak tanımlanmaktadır (Revichandran ve Nakkiran, 2015). Yönetici ile girişimci arasındaki farkı belirleyen ana noktada, mali riskin yüklenilmesi durumudur.

Günümüzde girişimcilik, hükümetler ve birçok toplumsal organizasyon tarafından desteklenen ve teşvik edilen bir alandır. Girişimcilik, yeni bir mal/hizmet üretim alanı için yatırım yapmanın yanı sıra, yeni ve gelişmiş üretim teknikleri geliştirme ve ürün farklılaştırma gibi pazara yeni değerler katacak yatırım alanları şeklinde de gerçekleşebilmektedir. 21.yy.’de tüm bu alanlar, farklı teşvik programları tarafından desteklenmektedir (Burns, 2016).

Girişimcilik özellikle bilgi ve esneklik ile doğrudan alakalı bir alandır. Girişimciliğin doğası, pazarda rekabet alanı sağlayacak değer yaratan bilgi ve donanımı bir araya getirebilmek ile ilgilidir (UN, 2004). Girişimcilikte başarı temel olarak, müşteriler ile uzun dönemli ilişkiler kurulmasını sağlayacak üretim alanlarının sağlanmasıdır. Çalışanların, paydaşların ve tedarikçiler ile olan bağlar da işletmelerin varlığını etkileyen ana unsurlar arasında yer almaktadır (Burns, 2016).

Girişimciliği etkileyen temel unsurlar arasında, devletin ve hükümetlerin rolünün yanı sıra, ülke toplumsal kültürünün yapısı da yer almaktadır. Toplum kültürü, özellikle bireylerin düşünce yapıları ve davranış biçimlerini açıklayan en temel bileşendir. Dolayısı ile bireylerin yetişme tarzları, almış oldukları eğitimin içeriği ve düzeyi, bireylerin vereceği kararlardaki temel etkili mekanizma olmaktadır. Ancak önem arz eden bir diğer nokta, kültür ve sosyal yaşamın da ekonomik yaşam ile birlikte değişme gösterebileceğidir. Ekonomi de meydana gelen anlayış değişimleri, direkt olarak sosyal yaşamda bir izdüşüm yaratmakta ve toplumun davranışlarını değiştirmektedir (Doğan, 2016).

21. yy.’de eğitim anlayışı da değişim göstermektedir. Piyasa ve sektör ile bütünleşme çabası, her aşamada varlığını göstermektedir. Büyük işletmelerin burs ve kredi yolları ile öğrencileri desteklemesi ve sonra iş yaşamına dâhil olmalarını sağlama çabası gözlü görülebilir düzeydedir.

Bunun yanı sıra, üniversitelerde girişimcilik üzerine yapılan çalışmalar büyük bir ivme göstermektedir. Günümüz işletme yönetim programlarının artık büyük oranda, girişimcilik odaklı olmasının yanı sıra (UN, 2004), artık tüm bölümlerin müfredatlarına, yönetim, pazarlama ve girişimcilik gibi derslerin eklendiği görülmektedir.

Türkiye’de özellikle Avrupa Birliği(AB) ile uyumlaşma çabaları doğrultusunda teşvik edici programların varlığı giderek artmaktadır (<https://www.ab.gov.tr/101.html>). Sosyal ve ekonomik hedeflerin başarılmasında girişimcilik temel anlayış olarak kabul edilmektedir. Türkiye’de özellikle KOBİ’ler için finansman, teknoloji ve rekabet gücü kapsamında destekler sunulmaktadır (Tanrısever, 2004).

Eğitimin girişimcilik üzerine etkisi oldukça önemlidir. Girişimcilik eğitimi, öğrencilere iki temel yeteneği kazandırmak üzerine odaklanır; operasyonel yetkinlik ve girişimcilik yetkinliği. Bu iki yetkinliğin bir arada bulunması ile değer yaratma süreci gerçekleşebilir. Operasyon yetkinlik, süreçlerde optimizasyonu ve verimliliği sağlamak üzerine odaklanır. Girişimcilik yetkinliği ise, yeni üretim alanları, yeni çalışma biçimleri, inovasyon, sürekli öğrenme ve gelişme gibi kavramlar çerçevesinde şekillenir (Arzeni, 2015).

Üniversitelerin girişimcilikte önemli bir rol üstlenmeye başlaması ile, bu alanda öğrencilerin eğilimlerini belirlemek de oldukça önemli bir hale gelmiştir. Türkiye’de yapılan çalışmalarda özellikle, girişimcilik eğitiminin çıktıları üzerine yoğunlaşmıştır. Sakarya Üniversitesi İ.İ.B.F’de gerçekleştirilen bir çalışmada, girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerine araştırma yapılmış, eğitimin bireyin potansiyelini keşfetme de yardımcı olduğu ama girişimcilik eğiliminin tek belirleyicisi olmadığı tespit edilmiştir (Balaban ve Özdemir, 2008). 2012 yılında öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini ölçek üzere yapılan bir diğer çalışmada, bireylerin psikolojik, demografik ve ailevi özelliklerinin girişimcilik eğilimi üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu ifade edilmiştir (Korkmaz, 2012). Ayrıca bu alanda üniversite öğrencilerini, girişimcilik özelliklerini belirlemek üzere, ölçek geliştirme çalışmalarının da yapıldığı gözlenmektedir (Yılmaz ve Sünbül, 2009).

YÖNTEM VE GEREÇLER

Amaç

Bu çalışmanın amacı, sağlık alanında lisans ve ön lisans programlarında eğitim almakta olan öğrencilerin girişimcilik özelliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi ve değerlendirilmesidir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye’ de sağlık alanında eğitim alan lisans ve ön lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin toplam sayısı 2010 yılı verilerine göre 112 bin 714’ tür. 2017 yılı itibarı ile Türkiye’ deki toplam üniversite öğrencisi sayısı yaklaşık 7.2 milyondur. Bu sayının 1.2 milyonu İstanbul’ daki üniversitelerdedir (YÖK, 2010; Güngör, 2016). Dolayısıyla İstanbul’ daki öğrenci sayısı Türkiye’ deki öğrenci sayısının yaklaşık 1/6’ sı oranındadır. Bu noktadan hareketle, 112 bin 714 sağlık alanı öğrencisinin 1/6 oranında İstanbul’ daki öğrencilerden oluşması beklenmektedir. Bu orana tekabül eden öğrenci sayısı ise 18 bin 785 kişidir. Araştırmanın çalışma evreni olarak İstanbul ili seçilmiştir. Bunun başlıca sebepleri İstanbul’ daki öğrenci profilinin Türkiye genelini yansıtabilecek olması, araştırmacıların İstanbul ilinde ikamet etmeleri ve çalıştıkları yerlerin de İstanbul İlinde yer alması, coğrafi, maddi ve zaman ile ilgili kısıtlılıklardır. Çalışma evreninin büyük bir kitleden oluşması nedeniyle örneklem alınmasına karar verilmiştir. Verilerin toplanması amacıyla bir online ölçek formu oluşturulmuş ve İstanbul’ da yer alan üniversitelerin sağlık bilimleri fakülteleri, tıp ve diş hekimliği fakülteleri, sağlık hizmetleri meslek yüksekokulları ve içerisinde sağlık ile ilgili programlar bulunan meslek yüksekokullarına mail aracılığı ile ölçek iletilmiştir. Örneklemde hedeflenen öğrenci sayısı 376’ dır. Ancak ölçeğin doldurulabileceği sürenin kısıtlı olması, maile geri dönüş oranlarının çok düşük olması ve öğrencilerin ölçek formunu doldurmaya isteksiz olmasından dolayı ulaşılabilen ve düzgün doldurulmuş ölçek sayısı 255 olarak hesaplanmıştır. Dolayısıyla çalışmanın örneklemini İstanbul ilinde sağlık alanında eğitim gören 255 adet lisans ve ön lisans öğrencisi oluşturmaktadır.

Yöntem

Araştırma kesitsel ve tanımlayıcı tipte bir araştırmadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak ölçek kullanılmıştır. Kullanılan ölçek Yılmaz ve Sünbül (2009) tarafından geliştirilen “Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeği” dir. Ölçek toplamda 36 önermeden oluşmakta ve beşli likert formatındadır. Ölçekten her bir katılımcı minimum 36, maksimum 180 puan alabilmektedir. Ölçekten alınan puanlara göre yapılan değerlendirme aşağıdaki şekildedir (Yılmaz ve Sünbül, 2009);

Tablo 1. Ölçek Puanları ve Girişimcilik Düzeyleri

36-64	Çok düşük girişimcilik
65-92	Düşük girişimcilik
93-123	Orta düzeyde girişimcilik
124-151	Yüksek girişimcilik
152-180	Çok yüksek girişimcilik

Ölçek online bir anket formuna dönüştürülmüştür. Ölçeğin yanı sıra anket formunda öğrencilere ilişkin demografik bilgilerin toplandığı bir de demografik bilgi formu yer almaktadır. Online form İstanbul’ da yer alan üniversitelerin sağlık bilimleri fakülteleri, tıp ve diş hekimliği fakülteleri, sağlık hizmetleri meslek yüksekokulları ve içerisinde sağlık ile ilgili programlar bulunan meslek yüksekokullarına mail aracılığı ile iletilmiştir. Veriler tanımlayıcı istatistikler ve anlamlılık testleri ile analiz edilmiş ve raporlanmıştır. Araştırma verilerinin analizinde SPSS 23.0 paket programı kullanılmıştır.

Sınırlılıklar

Araştırma sağlık alanında öğrenim görmekte olan lisans ve ön lisans öğrencileri ile sınırlıdır. Bunun dışında zaman ve coğrafik sınırlılıklar örneklem alınarak çalışılmasını gerekli kılmıştır. Zaman, maliyet ve coğrafik kısıtlar nedeni ile ölçek online olarak oluşturulmuştur. Bu nedenle geri dönüş oranı beklenenden daha düşük olmuştur.

Çalışma sorusu ve hipotezler

Araştırmaya ait çalışma sorusu: “Sağlık alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin girişimcilik özellikleri nasıldır?” sorusudur. Bu soruya bağlı olarak araştırmanın hipotezleri oluşturulmuştur;

H1_a:Sağlık alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin girişimcilik özellikleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir.

H1_b:Sağlık alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin girişimcilik özellikleri eğitim düzeylerine (lisans-ön lisans) göre farklılık göstermektedir.

H1_c:Sağlık alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin girişimcilik özellikleri girişimcilik ile ilgili ders alıp almamalarına göre farklılık göstermektedir.

H1_ç:Sağlık alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin girişimcilik özellikleri ebeveynlerinin kendi işlerine sahip olup olmamasına göre farklılık göstermektedir.

H1_d:Sağlık alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin girişimcilik özellikleri kendi işlerini kurma isteklerine göre farklılık göstermektedir.

H1_e:Sağlık alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin girişimcilik özellikleri memur olma isteklerine göre farklılık göstermektedir.

H1_f:Sağlık alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin girişimcilik özellikleri girişimcilere verilen destekler ile ilgili bilgileri olup olmamasına göre farklılık göstermektedir.

H1_g:Sağlık alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin girişimcilik özellikleri okudukları bölümlere göre farklılık göstermektedir.

H1_h:Sağlık alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin girişimcilik özellikleri ile ailelerinin gelir durumu arasında bir ilişki vardır.

BULGULAR

Araştırma kapsamında öncelikle tanımlayıcı istatistikler incelenmiştir. Ardından verilerin normal dağılım özelliği gösterip göstermediği incelenmiş, daha sonra ise hipotezler test edilmiştir. Araştırmanın istatistiksel analizleri SPSS.23 programı aracılığı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya ilişkin bulgular aşağıdaki gibidir:

- Araştırmaya katılanların %75.7' si kadın, %24.3'ü erkektir.
- Araştırmaya yedi farklı bölümden öğrenci katılmıştır.
- Katılımcıların %54.9'u lisans, %45.1'i ön lisans öğrencisidir.
- Katılımcıların %48.2'si daha önce girişimcilik ile ilgili bir ders almış, %51.4'ü almamıştır.
- Katılımcıların %75.3' ü memur olmak istemekte, %24.3' ü ise istememektedir.
- Katılımcıların %34.1' i kendi işini kurmak istemekte, %65.5'i istememektedir.
- Katılımcıların %44.3'ünün girişimcilere devlet tarafından verilen destekler ile ilgili bilgisi varken, %55.3' ünün bu konuda bilgisi yoktur.
- Katılımcıların girişimcilik ölçeğinden aldıkları puan ortalaması $133,98 \pm 17.86$ ' dır. Bu durum katılımcıların genel olarak yüksek bir girişimcilik özelliğine sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 2' de araştırmaya katılanların çeşitli değişkenler açısından dağılımı zet olarak verilmiştir.

Tablo 2. Araştırma Tanımlayıcı İstatistikleri

DEğİŞKEN		YÜZDE %
Cinsiyet	Kadın	75.7
	Erkek	24.3
	TOPLAM	100
Eğitim düzeyi	Lisans	54.9
	n Lisans	45.1
	TOPLAM	100
Daha önce girişimcilik dersi aldı mı?	Evet	48.2
	Hayır	51.4
	TOPLAM	99.6*
Memur olmak istiyor mu?	Evet	75.3
	Hayır	24.3
	TOPLAM	99.6*
Kendi işini kurmak istiyor mu?	Evet	34.1
	Hayır	65.5
	TOPLAM	99.6*
Devlet tarafından girişimcilere sağlanan desteklerle ilgili bilgisi var mı?	Evet	44.3
	Hayır	55.3
	TOPLAM	99.6*

*%99.6 oranına sahip olan toplamlarda katılımcılardan 1 tanesi bu soruya cevap vermemiştir.

Araştırma katılımcılarına ait tanımlayıcı istatistikler incelendikten sonra, araştırma hipotezleri test edilmiştir. Hipotez testlerinin non-parametrik olanları tercih edilmiştir. Bu hipotez testlerinin tercih edilme nedeni katılımcıların girişimcilik özelliklerini ölçen ölçek puanlarının dağılımının normal dağılıma uygunluk göstermemesidir. Normallik testi olarak Kolmogorov-Smirnov testi kullanılmış ve verilerin normal dağılmadığı görülmüştür($p < 0.05$).

Tablo 3. Verilerin Dağılım Analizi

N	254
Ortalama	133,9803
Standart sapma	17,869
Test değeri	0,065
P*	0.012

*Kolmogorov Smirnov Testi

Sağlık alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin cinsiyetlerine göre değişiklik göstermediği sonucuna ulaşılmıştır ($p > 0.05$). Analize ilişkin tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 4. Cinsiyete Göre Girişimcilik Eğilimi

Cinsiyet	Test Değeri	P*
Kadın	5097,00	0,089
Erkek		

*Mann Whitney U Testi

Sağlık alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin eğitim düzeylerine (lisans-ön lisans) göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır ($p > 0.05$). Analize ilişkin tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 5. Eğitim Düzeyine Göre Girişimcilik Eğilimi

Eğitim Düzeyi	Test Değeri	P*
Önlisans	7286	0,233
Lisans		

*Mann Whitney U Testi

Sağlık alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin girişimcilik ile ilgili ders alıp almamalarına göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır ($p>0.05$). Analize ilişkin tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 6. Girişimcilik Dersi Alma Durumuna Göre Girişimcilik Eğilimi

Girişimcilik Eğitimi Alma	Test Değeri	P*
Evet	7760	0,612
Hayır		

*Mann Whitney U Testi

Sağlık alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin ebeveynlerinin kendi işlerine sahip olup olmamasına göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır ($p>0.05$). Analize ilişkin tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 7. Ebeveynin Kendi İşine Sahip Olması/Olmaması Durumunda Göre Girişimcilik Eğilimi

Ebeveynin Kendi İşine Sahip Olması	Test Değeri	P*
Evet	5919,50	0,067
Hayır		

*Mann Whitney U Testi

Sağlık alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin kendi işlerini kurma isteklerine göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır ($p>0.05$). Analize ilişkin tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 8. Kendi İşini Kurma İsteğine Göre Girişimcilik Eğilimi

Kendi İşini Kurma İsteği	Test Değeri	P*
Var	6258	0,070
Yok		

*Mann Whitnet U Testi

Sağlık alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin memur olma isteklerine göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p<0.05$). Analize ilişkin tablolar aşağıdaki gibidir. Bulunan farklılığa ilişkin olarak memur olmak istemeyenlerin daha yüksek bir girişimcilik düzeyine sahip olduğu sıra ortalamalarına bakılarak söylenebilmektedir.

Tablo 9. Memur Olma İsteğine Göre Girişimcilik Eğilimi

Memur Olma İsteği	Sıra Ortalaması	Test Değeri	P*
Evet	121,76	4850	0,028
Hayır	145,27		

*Mann Whitney U Testi

Sağlık alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin girişimcilere verilen destekler ile ilgili bilgileri olup olmamasına göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0.05$). Analize ilişkin tablo aşağıdaki gibidir. Farklılığın, devlet destekleri hakkında bilgi sahibi olanlar lehine olduğu ve bu kişilerin daha yüksek girişimcilik özellikleri gösterdikleri sıra ortalamalarından anlaşılmaktadır.

Tablo 10. Destekler Hakkında Bilgi Sahibi Olma Durumuna Göre Girişimcilik Eğilimi

Destekler Hakkında Bilgi Durumu	Sıra Ortalaması	Test Değeri	P*
Var	143,62	6144,5	0,002
Yok	114,58		

*Mann Whitnet U Testi

Sağlık alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin okudukları bölümlere göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0.05$). Ancak katılımcıların bölümlere göre dağılım ağırlıkları farklılık gösterdiği için bu analizi ileriki dönemlerde gerçekleştirilecek olan çalışmalarda tekrar incelenmelidir.

Sağlık alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin girişimcilik özellikleri ile ailelerinin gelir durumu arasında bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$, $r=0.170$). Analize ilişkin tablo aşağıdaki gibidir . Katılımcıların girişimcilik özellikleri ile ailelerinin gelir durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönde ve zayıf bir ilişki vardır. Bu analizin diğer analizlerden farklı olarak bazı katılımcıların yanıt vermektten çekinmiş olması gibi bir kısıtlılığı vardır. Ayrıca verilerin normal dağılmaması ve regresyon analizlerinde normal dağılımın varsayılmasından dolayı regresyon analizi gerçekleştirilmemiştir.

Tablo 11. Gelir Durumu ve Girişimcilik Düzeyi Arasındaki İlişkinin Düzeyi

Gelir Durumu	Girişimcilik Düzeyi	
	r	0,170
	P*	0,015

*Spearman Korelasyon Testi

TARTIŞMA VE SONUÇLAR

Araştırmadan elde edilen sonuçlar incelendiğinde bazı noktalar dikkat çekicidir. Yapılan analizlere göre girişimcilik düzeyi ortalama 133 puan ile yüksek bulunurken, diğer taraftan katılımcıların %75.3 oranında memur olmak istediği görülmektedir. Memuriyet ile girişimciliğin bağdaşmayacağı göz önünde bulundurulduğunda, bu durum katılımcıların temelde girişimci bir yapıda olmalarına rağmen memuriyete bakış açılarının olumlu olduğuna işaret etmektedir. Bu çıkarımı doğrulayan diğer bir analiz ise katılımcıların memur olma isteklerine göre girişimcilik puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmasıdır. Memur olmak istemeyen grubun girişimcilik düzeyleri memur olmak isteyenlerden anlamlı bir şekilde yüksek çıkmıştır. Çalışmada dikkat çekici olan diğer bir nokta ise katılımcıların girişimcilere sağlanan destekler hakkında bilgileri olup olmamasına göre girişimcilik düzeylerinin anlamlı bir fark göstermesidir. Girişimcilere sağlanan destekler ile ilgili bilgi sahibi olan katılımcıların bilgi sahibi olmayanlara göre girişimcilik düzeyleri anlamlı bir şekilde yüksek bulunmuştur. Bu sonuca göre katılımcıları girişimciliğe teşvik eden temel noktalardan birinin, girişimciliğe verilen destekler olduğu öne sürülebilir. Girişimciliğin teşvik edilmesi için destekler ile ilgili bilgilerin hedef kitleye ulaştırılması önem arz etmektedir. Araştırmaya katılanların girişimcilik düzeyleri girişimcilik dersi alıp almamalarına göre farklılık göstermemektedir. Bu durum, girişimcilik derslerinin etkinliğinin sorgulanmasına yol açmaktadır. Girişimcilik dersleri sırf bir sertifikasyon programı olarak görülmemeli, girişimciliği teşvik edecek bilgilerin hedef kitleye ulaştırılması sağlanmalıdır. Örneğin girişimcilik derslerinde girişimcilere sağlanan destekler konusunda aydınlatıcı bilgiler sağlanması girişimciliğin teşvik edilmesinde öncü rol oynayabilecektir. Zira desteklere ilişkin bilgilerin girişimcilik düzeyini etkilediği de bu çalışmada ulaşılan sonuçlardan biridir. Girişimciliğin teşvik edilmesinde önemli olan diğer bir nokta, ebeveynlerin çocuklarını yetiştirme tarzlarıdır. Çalışma kapsamında ebeveynleri kendi işine sahip olan katılımcılar ile ebeveynleri ücretli çalışan katılımcılar arasında girişimciliğe ilişkin anlamlı bir fark bulunamamış, kendileri birer girişimcilik örneği sergileyen ebeveynler çocuklarını girişimcilik anlamında ücretli çalışan ebeveynlerden farklı olarak teşvik edememiştir. Aynı şekilde katılımcıların eğitim düzeyi ve cinsiyetleri de girişimcilik düzeyi açısından anlamlı bir farklılık yaratmamaktadır. Araştırmaya katılımcıların ailelerinin gelir düzeyleri ile girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmesine rağmen ilişkinin gücü zayıftır ve katılımcıların bir kısmı gelir sorusuna cevap vermekten kaçındığı için bu analiz ileriki çalışmalarda tekrar edilmelidir.

Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin incelendiği bu çalışmaya benzer şekilde üniversite öğrencilerini kapsayan diğer çalışmalar incelendiğinde çalışma sonuçlarının bazılarının bu çalışma ile uyumlu, bazılarının ise uyumlu olmadığı görülmektedir.

Keleş vd. (2012)'nin, ön lisans öğrencileri üzerinde yaptıkları bir çalışmaya göre vakıf üniversitesindeki öğrencilerin girişimcilik düzeyleri kamu üniversitesindeki öğrencilere göre anlamlı

derecede yüksek bulunmuştur. Ayrıca mevcut çalışmadan farklı olarak öğrencilerden, ailelerine ait bir işletme bulunanların girişimcilik düzeyleri bulunmayanlara göre daha yüksektir. Bu çalışmada ise öğrencilerin ebeveynlerinin girişimci olup olmamasına göre fark tespit edilememiştir.

Kalkan (2011)' in gerçekleştirdiği çalışmada üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre girişimcilik eğilimlerinin farklılık gösterdiği ve erkeklerin daha yüksek girişimcilik eğilimine sahip oldukları tespit edilmiş, ailelerinde girişimci bulunan ve bulunmayan öğrenciler arasında girişimcilik eğiliminin istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermediği görülmüştür. Doğaner ve Altunoğlu (2010) da benzer şekilde erkek öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin daha yüksek olduğunu ancak girişimcilik eğitimi alan grup ile almayan grup arasında anlamlı bir farklılık olmadığını tespit etmiştir. Mevcut araştırma ise bu araştırmalardan farklı olarak girişimcilik düzeyinin cinsiyete göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmaya koşut olarak girişimcilik eğitimi alanlar ile almayanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Çelik vd. (2014), öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin ailede girişimci olup olmamasına göre farklılık gösterdiğini ve ailede verilen kararlara katılma derecesi ile ilişkili olduğunu saptamıştır. Ancak bu çalışmada gelir durumu ile girişimcilik niyeti arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Aynı yıl Güreşçi (2014) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmaya göre öğrencilerin girişimcilik düzeylerinin “potansiyel girişimci” seviyesinde olduğu saptanmıştır.

Dündar ve Ağca (2007) tarafından gerçekleştirilen çalışmada kendi işini kurmak isteyen öğrencilerin daha yüksek girişimciliğe sahip oldukları, girişimciliğin cinsiyete ve ailenin kendi işini yapıyor olup olmamasına göre farklılık göstermediği görülmüştür. Bu araştırmanın sonuçları ile mevcut araştırmanın sonuçları büyük ölçüde örtüşmektedir. Zira her iki araştırmada da cinsiyet ve ailenin kendi işini yapıyor olması istatistiksel olarak anlamlı bir fark yaratmamıştır.

Taysı ve Canbaz (2014)' ın ön lisans öğrencileri örnekleminde gerçekleştirdikleri çalışmada, girişimciliğin cinsiyet ve yaş gruplarına göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Uluyol (2013)' un çalışmasında öğrencilerin girişimcilik düzeyleri ortalama 136.08 puan ile “yüksek girişimcilik” olarak tespit edilmiştir. Pan ve Akay (2015) da, çalışmalarında öğrencilerin girişimcilik düzeylerinin 137.59 ortalama ile yüksek seviyede olduğunu tespit etmiştir. Aynı çalışmada cinsiyete göre bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Aynı şekilde Bilge ve Bal (2012) da çalışmalarında girişimciliğin alt boyutlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşmışlardır. Bu çalışmalar ile mevcut çalışma sonuçları örtüşmektedir. Çalışmalardan elde edilen ortalama puanlar birbirlerine çok yakındır ve öğrencilerin yüksek girişimcilik düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda cinsiyete göre anlamlı bir fark göstermemektedir.

Şeşen ve Basım (2012)' a göre öğrencilerin girişimcilik düzeyleri cinsiyet, aylık gelir ve iş deneyimi olup olmamasına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. Erkeklerin, iş

deneyimi olanların ve yüksek bir aylık gelire sahip olanların girişimcilik düzeyinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Naktiyok ve Timuroğlu (2009), öğrencilerin girişimcilik niyetlerinin cinsiyet ve gelir değişkenleri açısından farklılık gösterdiğini tespit etmiştir.

Aydın ve Öner (2016)' in sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğrenciler üzerinde yaptıkları bir araştırmaya göre öğrenciler yüksek girişimcilik düzeyine sahiptir. Erkek öğrencilerin girişimcilik düzeyleri daha yüksektir ve gelir durumu ile girişimcilik düzeyi arasında bir ilişki bulunamamıştır. Yavuz ve Yavuz (2017) çalışmalarında girişimcilik düzeyinin cinsiyete, ailelerin gelir düzeyine ve ailede özel işletme olup olmamasına göre farklılaşmadığını tespit etmişlerdir.

Türkiye dışında yapılan birtakım çalışmalar incelendiği zaman, benzer şekilde üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini belirleme ve bu eğilimi etkileyen faktörleri tespit etmek üzerine kurulu oldukları görülmektedir. 2011 yılında Malezya'da gerçekleştirilen bir çalışmada, girişimcilik eğilimini belirleyen ana unsurların, bireysel bağımsızlık isteği ve ailenin iş geçmişi olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda öğrenciler arasındaki genel eğilimin, öncelikle sabit bir iş imkanına kavuşma isteği olduğu da bulgular arasında yer almıştır (Tong vd., 2011). Aynı yıl Güney Afrika'da gerçekleştirilen bir çalışmada, Afrikalıların diğer etnik kökenli öğrencilere ve erkeklerin kadınlara göre daha yüksek bir girişimcilik eğilimine sahip oldukları tespit edilmiştir. Bu durum, sosyal ve ekonomik özelliklerin, toplumsal algı ve isteği büyük oranda şekillendirdiğini ortaya koymaktadır (Brijlal, 2011). Aynı şekilde 2013 yılında Nijerya'da gerçekleştirilen bir çalışmada, etnik kökenin girişimciliği belirleyen temel faktörlerden olduğu ifade edilmiştir (Oriarewo vd., 2013). Nijerya'da 2015 yılında başka bir çalışmada, sağlık bilimleri de dahil olmak üzere yapılan analiz, sosyal yaşamda alınan sorumluluklar arttıkça, girişimcilik eğiliminin artış gösterdiğini ortaya çıkarmıştır. Aynı zamanda, ekonomik yaşamdaki canlılığın da temel belirleyiciler arasında olduğu görülmüştür. Çalışmanın bir başka önemli bulgusu, öğrencilerin üniversitede aldıkları eğitimin pratiğe yönelik olmaktan çok teorik olduğuna inanmaları ve bunun girişimci olmak yönünde olumsuz bir etken olduğunu ifade etmeleridir (Lawan vd., 2015). Uluslararası literatürde göze çarpan ana unsur, çalışmaların genellikle gelişmekte olan ülkeler çevresinde şekillenmesidir. Dünya'da hür teşebbüs yönünde artan ilginin, bu ülkelerde oldukça yoğun bir şekilde talep edildiği görülmektedir.

Sonuç olarak, farklı araştırmalarda girişimcilik özelliklerini inceleyen çok sayıda değişken olduğu tespit edilmiş olsa da araştırmaların çoğunda ortak nokta, öğrencilerin cinsiyetlerinin girişimcilik düzeyleri açısından farklılık yaratmasıdır. Neredeyse bütün çalışmalarda erkek öğrencilerin girişimcilik özellikleri kadın öğrencilerden yüksek bulunmuştur. Gelecekte bu durumun nedenini araştıran çalışmaların yapılması konunun açıklığa kavuşturulması açısından faydalı olacaktır. Diğer taraftan girişimcilik eğitimlerine ilişkin olarak bir kısım araştırma bu eğitimlerin girişimcilik

düzeyleri açısından farklılık yarattığını öne sürse de azımsanmayacak sayıda çalışmada girişimcilik derslerinin bir farklılık yaratmadığını göstermektedir. Bu nedenle girişimcilik ile ilgili olarak verilen derslerin içerikleri ve kullanılan yöntemlerin yeniden gözden geçirilmesi fayda sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Alada, A.D. (2001). İktisadi Düşünce Tarihinde Girişimcilik Kavramı Üzerine Notlar. İ.Ü Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 24;47-52.
- Arzeni, S. (2015). Entrepreneurship in Education:What, Why, When, How. OECD/European Commission.
- Aydın, E., Öner, G. (2016). Sosyal Bilgiler ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Girişimcilik Düzeylerinin İncelenmesi. Journal of Kirsehir Education Faculty, 17(3), 497-515.
- Balaban, Y., Özdemir, Y. (2008). Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi:Sakarya Üniversitesi İ.İ.B.F Örneği. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 3(2), 133-147.
- Bilge, H., Bal, V. (2012). Girişimcilik Eğilimi: Celal Bayar Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. Journal of Suleyman Demirel University Institute of Social Sciences, 16(2), 131-148.
- Brijlal, P. (2011). Entrepreneurial Perceptiopns and Knowledge : A Survey of Final Year University Students. African Journal of Business Management, 5(3), 818-825.
- Burns, P. (2016). Entrepreneurship and Small Business. Palgrave.
- Çelik, A., İnce, M., & Bozyiğit, S. (2014). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyetlerini etkileyen ailesel faktörleri belirlemeye yönelik bir çalışma. Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7(3), 113-124.
- Doğan, E. (2016). The Role of National Culture on Entrepreneurship: An Assessment on The Entrepreneurial Culture of Turkey. Social Sciences Research Journal, 5(1);98-110.
- Doğaner, M., Altunoğlu, A. E. (2010). Adnan menderes üniversitesi nazilli iktisadi ve idari bilimler fakültesi işletme bölümü öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri. Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 2(2), 103-110.
- Dündar, S., Veysel, A. (2007). Afyon Kocatepe Üniversitesi Lisans Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin İncelenmesine İlişkin Ampirik Bir Çalışma. Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 25(1), 121-142.

- Güngör, H. (2016). İstanbul 4 milyon öğrencisi ile ülkelere fark atıyor. Habertürk, <http://www.haberturk.com/gundem/haber/1285612-istanbul-4-milyon-ogrencisi-ile-ulkelere-fark-atiyor>
- Güreşçi, E. (2014). Girişimcilik eğilimi üzerine bir araştırma: İspir Hamza Polat MYO örneği. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 9(1), 23-38.
- Harvey, D.A. (2007) Brief History of Neoliberalism. Oxford University Press.
- Kalkan, A. (2011). Kişisel Tutum, Öznel Norm Ve Algılanan Davranış Kontrolünün Girişimcilik Niyeti Üzerindeki Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama. Journal of Süleyman Demirel University Institute of Social Sciences Year, 2(14), 189-206.
- Keleş, H. N., Özkan, T. K., Doğaner, M., Altunoğlu, A. E. (2012). Önlisans öğrencilerinin girişimcilik düzeylerini belirlemeye yönelik bir araştırma. Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, (9),107-118.
- Korkmaz, O. (2012) Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Bülent Ecevit Üniversitesi Örneği. Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 2;209-226.
- Lawan, U.M., Envuladu, E.A., Mohammad, A., Wali, N.Y., Mahmoud, H.M. (2015). Perceptions and Attitude towards Entrepreneurship Education Programme and Employment Ambitions of Final Year Undergraduate Students in Kano, Northern Nigeria. International Journal of Education and Research, 3(11), 229-242.
- Naktiyok, A., Timuroğlu, M. K. (2009). Öğrencilerin motivasyonel değerlerinin girişimcilik niyetleri üzerine etkisi ve bir uygulama. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 23(3), 85-103.
- Oriarewo, G.O., Chukwujioko, K., Aondoseer, A. (2013). Entrepreneurial Perceptions and Knowledge among Graduates of Nigerian Universities. International Journal of Scientific and Research Publications, 3(6), 1-8.
- Pamuk, Ş. Türkiye'nin 200 Yıllık İktisadi Tarihi. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Pan, V. L., Akay, C. (2015). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Girişimcilik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Education Sciences, 9(6), 125-138.
- Piketty, T. (2014) Yirmi Birinci Yüzyılda Kapital. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Revichandran, K., Nakkiran, S. (2015) Cooperative Entrepreneurship in Action: A Conceptual Framework. Studera Press, New Delhi.

- Şeşen, H., Basım, N. (2012). Demografik faktörler ve kişiliğin girişimcilik niyetine etkisi: Spor bilimleri alanında öğrenim gören üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. Ege Akademik Bakış, 12, 21-28.
- Tanrısever, N.H. (2004). Avrupa Birliğinde Girişimciliğin Teşvik Edilmesi İçin İzlenen Politikalar ve Türkiye'deki Politikaların Avrupa Birliği Uygulamalarına Uyumu. Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, Uzmanlık Tezi.
- Taysı, K., Canbaz, S. (2014). Önlisans Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerini Ve Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. Ejoboc (Electronic Journal of Vocational Colleges), 4(1), 59-67.
- Tong, X.F., Kin Tong, D.Y., Loy, L.C. (2011). Factors Influencing Entrepreneurial Intention Among University Students. International Journal of Social Sciences and Humanity Studies, 3(1):487-497.
- Uluyol, O. (2013). ÖĞRENCİLERİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİNİN BELİRLENMESİ: GÖLBAŞI MESLEK YÜKSEKOKULU ÖRNEĞİ. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2013(15), 349-372.
- United Nations (2004). Entrepreneurship and Economic Development The Empretec Showcase. UN, Geneva.
- Yavuz, A., Yavuz, H.İ. (2017). Girişimcilik Eğilimlerinin Belirlenmesi: Taşkent Myo Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9(21), 89-100.
- Yılmaz, E., Sünbül, A.M. (2009) Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinin Geliştirilmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21, 195-203.
- Yükseköğretim Kurulu, (2010). Türkiye'de sağlık eğitimi ve sağlık insan gücü durum raporu. YÖK yayın no: 2010/1, Ankara.